

LATVIJAS BANKA

Latvijas Bankas preses dienesta
INFORMĀCIJA PRESEI

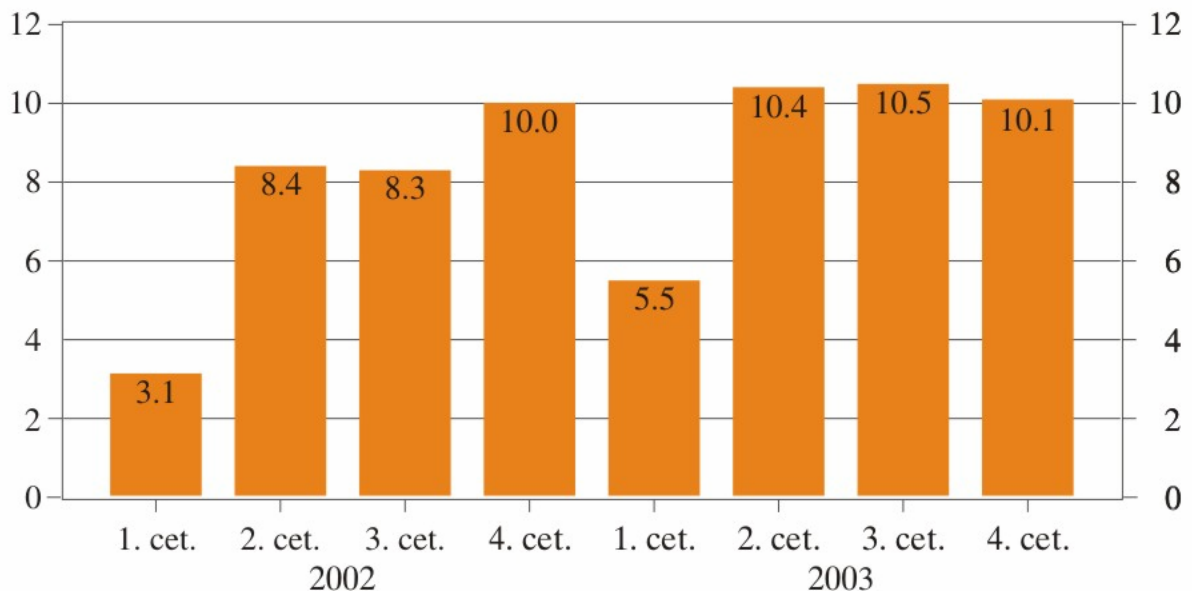
Rīgā 2004. gada 31. martā

Latvijas maksājumu bilance 2003. gada 4. ceturksnī un 2003. gadā

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo **2003. gada 4. ceturksnī** bija 10.1% no iekšzemes kopprodukta (IKP; iepriekšējā gada atbilstošajā periodā – 10.0%). Attiecībā pret IKP preču negatīvais saldo nemainījās, pakalpojumu un ienākumu pozitīvais saldo samazinājās, bet kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo būtiski palielinājās salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Kārtējo pārvedumu pozitīvā saldo kāpums sedza pakalpojumu un ienākumu pozitīvā saldo kritumu.

TEKOŠĀ KONTA DEFICĪTS

(% no IKP)

Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums 4. ceturksnī turpināja augt, lai gan kāpuma temps gada beigās palēninājās. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu 4. ceturksnī preču eksporta pieaugums (17.8%) bija lielāks nekā importa kāpums (15.7%). Pusi eksporta pieauguma nodrošināja koksnes un tās izstrādājumu un mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu izvedums.

Preču eksporta pieaugumu 4. ceturksnī noteica preču fiziskā apjoma palielināšanās (par 10.5%), saglabājoties eksportētājiem labvēlīgai eksporta cenu dinamikai. Eksporta vienības vērtība salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 6.6%, un to noteica augstais eiro kurss. Šāda situācija joprojām pozitīvi raksturoja Latvijas eksportētāju konkurētspējas nosacījumus nozīmīgākajos ārvalstu tirgos.

Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās visu preču ievadums, izņemot minerālos produktus, kuru imports samazinājās. Visvairāk pieauga mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu, transportlīdzekļu, metālu un to izstrādājumu un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcijas ievadums.

Pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saruka par 9.9 milj. latu. Saņemto pakalpojumu apjoma pieaugumu (un attiecīgi pakalpojumu pozitīvā saldo samazinājumu) galvenokārt noteica lielāks saņemto braucienu pakalpojumu apjoms. Pārvaldījumu pakalpojumu pozitīvais saldo nedaudz samazinājās (par 5.6 milj. latu). Straujais rezidentu ārvalstu ceļojumu tēriņu kāpums noteica braucienu pakalpojumu negatīvā saldo pieaugumu (12.0 milj. latu). Strauji palielinoties nerezidentiem sniegto citu pakalpojumu apjomam (par 33.0%; galvenokārt būvniecībā un finanšu pakalpojumos), citu pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 7.7 milj. latu.

Ienākumu pozitīvais saldo, galvenokārt palielinoties nerezidentu gūtajiem tiešo investīciju ienākumiem, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās par 10.1 milj. latu. Taču nozīmīgākā tiešo investīciju ienākumu daļa tika reinvestēta uzņēmumu attīstībā.

Kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo palielinājās par 37.6 milj. latu. Valdības saņemto kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo pieauga par 9.8 milj. latu, bet citu sektoru (t.sk. privātpersonu) saņemto kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo palielinājās par 27.8 milj. latu.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo sasniedza 173.1 milj. latu. Finanšu resursi Latvijā galvenokārt ielūda ārvalstu tiešo investīciju un citu ieguldījumu veidā.

Tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 47.3 milj. latu. Latvijā ārvalstu tiešo investīciju veidā tika ieguldīti 50.4 milj. latu, t.sk. uzņēmumu pašu kapitālā – 31.0 milj. latu.

Portfeļieguldījumu saldo bija pozitīvs (24.4 milj. latu). Rezidentu ieguldījumi līdzdalības un parāda vērtspapīros 4. ceturksnī samazinājās par 9.2 milj. latu. Savukārt, palielinoties nerezidentu īpašumā esošo rezidentu (galvenokārt banku un valdības) emitēto vērtspapīru portfelim, Latvijā ielūda 15.2 milj. latu.

Citu ieguldījumu saldo bija pozitīvs (78.2 milj. latu). Galvenokārt bankām piesaistot pieprasījuma noguldījumus un veicot aizņēmumus (termiņnoguldījumus), bet valdībai atmaksājot iepriekš saņemtos aizņēmumus, rezidentu citu ieguldījumu pasīvi pieauga par 216.6 milj. latu. Bankām palielinot aizdevumu un pieprasījuma noguldījumu apjomu ārvalstīs, rezidentu citu ieguldījumu aktīvi pieauga par 138.4 milj. latu.

Rezerves aktīvi 4. ceturksnī, galvenokārt Latvijas Bankai izpildot valūtas mijmaiņas darījumu saistības, samazinājās par 13.0 milj. latu.

2003. gadā maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo sasniedza 9.2% no IKP (2002. gadā – 7.6%). To noteica preču negatīvā saldo kāpums (no 17.1% no IKP 2002. gadā līdz 19.4% no IKP 2003. gadā), jo preču imports palielinājās straujāk nekā preču eksports, atspoguļojot joprojām augošo iekšzemes pieprasījumu un stabilo ārējo pieprasījumu. Pakalpojumu pozitīvā saldo samazinājumu un ienākumu negatīvā saldo pieaugumu attiecībā pret IKP sedza kārtējo pārvedumu saldo būtiskais kāpums attiecībā pret IKP.

Gandrīz pusi no eksporta kāpuma nodrošināja koksnes un tās izstrādājumu izvedums. Būtiski palielinājās tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu, mašīnu un mehānismu, elektrisko iekārtu un metālu un to izstrādājumu eksports, bet samazinājās pārtikas rūpniecības produktu (ieskaitot alkoholiskos un bezalkoholiskos dzērienus un tabaku) un koksnes papīrmasas, papīra un kartona izvedums. Eksporta kāpumu vienlīdz nozīmīgi ietekmēja gan to fiziskā apjoma, gan cenu pieaugums.

Palielinājās visu preču imports, visvairāk – kapitālpreču un starppatēriņa preču ievadums. Gandrīz divas trešdaļas importa pieauguma noteica to fiziskā apjoma kāpums.

Latvijas nozīmīgākās ārējās tirdzniecības partneres preču eksportā un importā bija ES valstis (attiecīgi 61.8% un 51.0% no kopapjoma). Lai gan ekonomiskā izaugsme Eiropā nebija strauja, Latvijas eksports uz ES valstīm palielinājās pat par 20.0%. Eksporta pieaugums uz NVS un pārējām valstīm nebija tik nozīmīgs.

Pakalpojumu pozitīvais saldo salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nedaudz samazinājās. 2003. gadā pārvadājumu pakalpojumu pozitīvais saldo, visvairāk pieaugot sniegto dzelzceļa un autotransporta pārvadājumu pakalpojumu apjomam, palielinājās. Braucienų negatīvais saldo, straujāk pieaugot ārvalstu ceļojumu tēriņiem, palielinājās par 17.9 milj. latu. Savukārt citu pakalpojumu pozitīvais saldo pieauga par 8.2 milj. latu, galvenokārt palielinoties nerezidentiem sniegto būvniecības un finanšu starpniecības pakalpojumu apjomam.

Ievērojami pieaugot nerezidentu gūtajiem tiešo investīciju ienākumiem Latvijā, ienākumu negatīvais saldo salīdzinājumā ar 2002. gadu palielinājās par 29.1 milj. latu. Veiksmīga tiešo investīciju uzņēmumu darbība nodrošināja nerezidentu tiešo investīciju ienākumu pieaugumu par 45.0 milj. latu. Būtiski palielinājās arī ārvalstīs nodarbināto rezidentu ienākumu apjoms.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo 2003. gadā sasniedza 494.8 milj. latu. Kapitāls Latvijā galvenokārt ieplūda ārvalstu tiešo investīciju veidā, kā arī piesaistot nerezidentu noguldījumus un veicot aizņēmumus. Tiešo investīciju pozitīvais saldo bija 187.4 milj. latu jeb 3.2% no IKP. Rezidentiem palielinot ieguldījumus parāda vērtspapīros, portfeļieguldījumu saldo, tāpat kā 2002. gadā, bija negatīvs (131.8 milj. latu). Citu ieguldījumu veidā rezidenti (galvenokārt bankas) piesaistīja 831.5 milj. latu, bet, rezidentiem izvietojot līdzekļus ārvalstīs, citu ieguldījumu aktīvi 2003. gadā pieauga par 376.6 milj. latu. Banku citu ieguldījumu pozitīvais saldo bija 481.3 milj. latu, bet citu sektoru pozitīvais saldo – 41.2 milj. latu.

Rezerves aktīvi 2003. gadā palielinājās par 38.5 milj. latu.

2003. gada maksājumu bilances vērtējums

Latvijas maksājumu bilance 2003. gadā kopumā ir pozitīva, un tekošā konta deficīts joprojām tiek finansēts ar tiešajām ārvalstu investīcijām un citu ilgtermiņa kapitālu. Gada laikā ir augušas arī Latvijas Bankas ārvalstu valūtas un zelta rezerves. Jāizceļ Latvijas eksports, kas dinamiski attīstās, neraugoties uz lēno ekonomikas attīstību galvenajās tirdzniecības partnervalstīs Eiropas Savienībā. Eksporta pieaugums uz ES pat apsteidz eksporta kopējo pieaugumu.

Lai gan pretēji tradicionāli novērotajam tekošā konta deficīts 4. ceturksnī nepārsniedza iepriekšējo ceturkšņu rādītājus, tomēr salīdzinājumā ar 2002. gadu tekošā konta deficīts gadā kopumā ir pieaudzis. Jāatzīmē, ka viens no faktoriem, kas sācis iespaidot tekošā konta deficītu, ir straujais iekšējā pieprasījuma pieaugums un kreditēšanas attīstība. Šai tendencei Latvijas Banka pievērš īpašu uzmanību, un tā arī bija viens no apsvērumiem nesējam Latvijas Bankas refinansēšanas likmes paaugstinājumam. Nākotnē šī faktora ietekmi gan varētu mazināt ārējo ekonomisko apstākļu uzlabošanās, resp., ātrāka ES ekonomikas izugsme, kas tiek prognozēta šī gada beigās.

Būtiska ietekme uz importa pieaugumu 2004. gadā paredzama arī vairākiem plānotiem vienreizējiem darījumiem – tā ir kuģu iegāde a/s "Latvijas Kuģniecība" un tālāka termoelektrostacijas Rīgas "TEC-1" modernizācija. Kopumā šogad paredzam līdzīgu maksājumu bilances attīstību kā 2003. gadā.

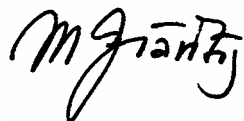
LATVIJAS MAKSĀJUMU BILANCE

(tūkst. latu)

	2003				
		I	II	III ¹	IV
TEKOŠAIS KONTS	-542943	-71256	-149667	-156684	-165336
Preces	-1137803	-224866	-268411	-321837	-322689
Kredīts (eksports)	1808543	403988	465480	452129	486946
Debets (imports)	-2946346	-628854	-733891	-773966	-809635
Pakalpojumi	334074	95443	86404	86795	65433
Kredīts (eksports)	871970	203411	221594	237633	209332
Debets (imports)	-537896	-107968	-135191	-150839	-143899
Ienākumi	-33931	4141	-32931	-17092	11950
Kredīts	208238	48971	49801	54864	54602
Debets	-242169	-44830	-82732	-71956	-42651
Kārtējie pārvedumi	294717	54027	65271	95450	79970
Kredīts	518653	96211	117399	146160	158883
Debets	-223936	-42184	-52128	-50710	-78914
KAPITĀLA KONTS	19211	1270	5619	4965	7358
Kredīts	22150	1951	6305	6005	7888
Debets	-2938	-681	-686	-1040	-531
FINANŠU KONTS	475626	57306	113041	139542	165737
Tiešās investīcijas	187417	62435	62358	15365	47258
Ārvalstīs	-18136	-4072	-1676	-9268	-3119
Latvijā	205553	66508	64034	24634	50378
Portfeļieguldījumi	-131831	-38409	-19866	-97933	24378
Aktīvi (ieguldījumi ārvalstu vērtspapīros)	-166413	-41799	-33172	-100625	9184
Līdzdalību apstiprinošie vērtspapīri	3275	375	-678	1796	1782
Parāda vērtspapīri	-169688	-42174	-32494	-102421	7401
Obligācijas un parādzīmes	-168026	-41647	-26266	-105924	5810
Naudas tirgus instrumenti	-1661	-527	-6228	3503	1591
Pasīvi (ārvalstu ieguldījumi Latvijas vērtspapīros)	34582	3390	13305	2692	15195
Līdzdalību apstiprinošie vērtspapīri	16314	641	6150	515	9007
Parāda vērtspapīri	18268	2749	7156	2176	6188
Obligācijas un parādzīmes	18407	2739	7251	2176	6241
Naudas tirgus instrumenti	-139	10	-95	0	-53
Atvasinātie finanšu instrumenti	3520	-5090	4429	1236	2945
Aktīvi	-2627	-1946	-2153	1545	-74
Monetārās iestādes	-1334	-1908	135	-138	577
Valdība	0	0	0	0	0
Bankas	-1779	-463	-2348	1685	-653
Citi sektori	486	425	61	-1	1
Pasīvi	6147	-3144	6581	-309	3019
Monetārās iestādes	2485	-2973	4227	305	926
Valdība	0	0	0	0	0
Bankas	3676	-157	2354	-614	2093
Citi sektori	-14	-14	0	0	0

Citi ieguldījumi	454972	-50929	139421	288281	78198
Aktīvi (Latvijas aizdevumi ārvalstīm u.tml.)	-376568	-28349	-95459	-114398	-138361
Monētārās iestādes	279	61	88	-17	147
Valdība	85	-724	-155	147	817
Bankas	-357660	-2777	-83987	-118971	-151926
Citi sektori	-19271	-24909	-11405	4442	12601
Pasīvi (ārvalstu aizdevumi Latvijai u.tml.)	831540	-22580	234880	402680	216559
Monētārās iestādes	-5850	-1663	-1341	-1231	-1614
Valdība	-61959	-10348	-2356	294	-49549
Bankas	838927	-5408	209696	377734	256905
Citi sektori	60422	-5161	28882	25883	10818
REZERVES AKTĪVI	-38452	89298	-73300	-67408	12958
NOVIRZE	48106	12680	31007	12178	-7759

¹ Dati precizēti.

Mārtiņš Grāvītis
Latvijas Bankas preses sekretārs

Tālrunis 7022 349

Fakss 7022 429

Martins.Gravitis@bank.lv

www.bank.lv